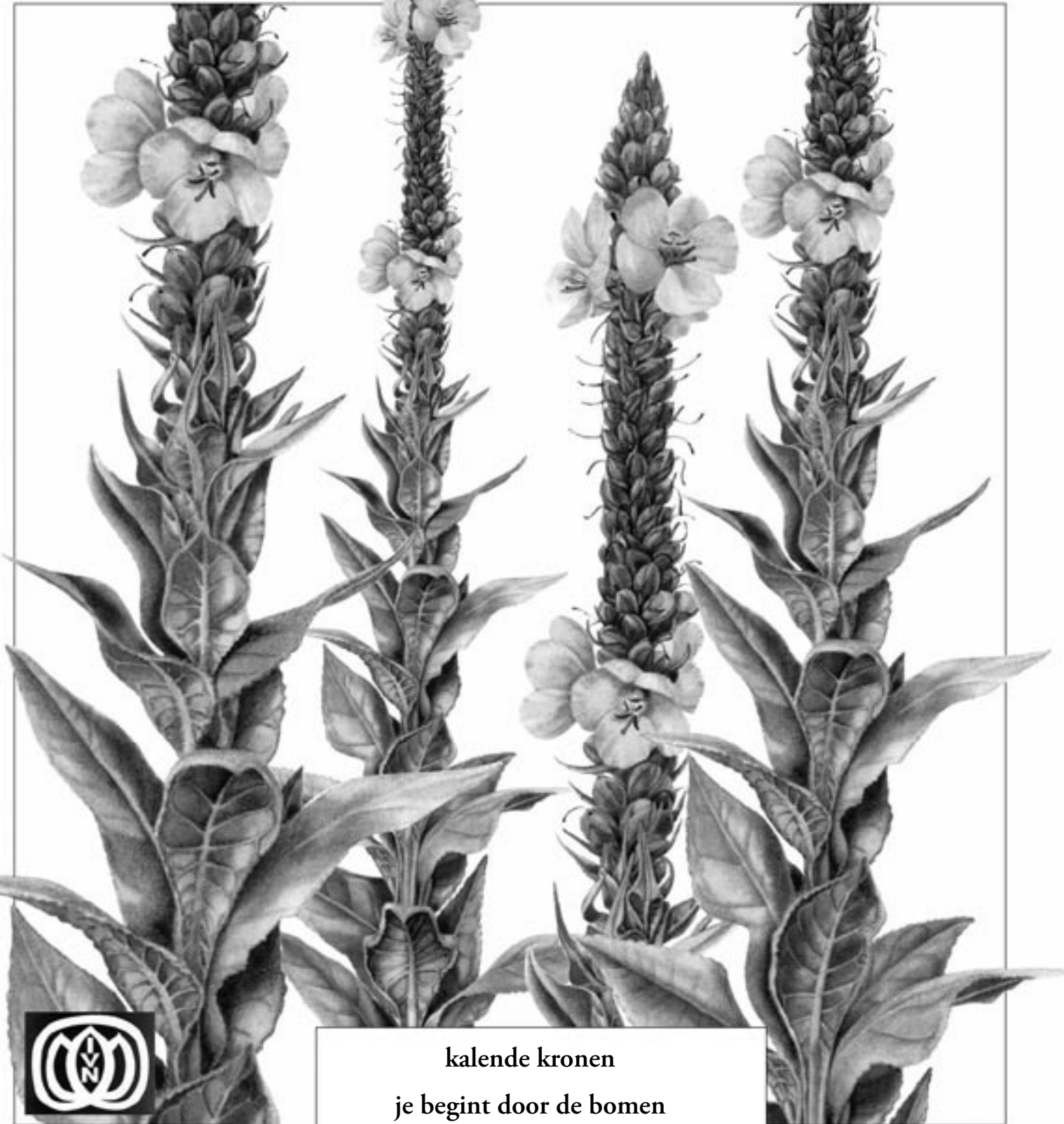

De Toorts

74

December 2007 Jaargang 24

IVN Zuid-Kennemerland

kalende kronen
je begint door de bomen
het bos weer te zien

De Toorts is het blad van IVN Zuid-Kennemerland. Het IVN, Vereniging voor natuur- en milieueducatie, is een vereniging van vrijwilligers, die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu. Meer dan 17.000 leden zetten zich actief in voor natuur en milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten. Verspreid over Nederland heeft het IVN ruim 174 afdelingen.

Bestuur

<i>Voorzitter</i>	vacature
<i>Wvd voorzitter</i>	Jany van Dijk, J. v. Heemskerklaan 12, 2121 XZ Bennebroek, 023-5849781
<i>Secretaris</i>	vacature
<i>Penningmeester</i>	Robbert-Jan de Bruijne, Esdoornkade 13, 2101 WN Heemstede, 023-5474362, penningmeester@ivnzk.nl
<i>Lid</i>	Rob Veening
<i>Postadres</i>	J. v. Heemskerklaan 12, 2121 XZ Bennebroek
<i>E-mail</i>	bestuur@ivnzk.nl
<i>Gironummer</i>	5007954 t.n.v. IVN Zuid-Kennemerland te Heemstede

Ledenadministratie

Esdoornkade 13, 2101 WN Heemstede, 023-5474362

Coördinatoren werkgroepen

<i>Excursies</i>	Helga Frömming	020-4112928	organic@planet.nl
<i>Groene Winkel</i>	Sietse Terpstra	023-5425205	groenewinkel@ivnzk.nl
<i>Cursussen</i>	vacature		cursus@ivnzk.nl
<i>Kinderen</i>	Frank Jansen	023-5290984	kinderen@ivnzk.nl
<i>De Toorts</i>	Jonne Misset	023-5274950	toorts@ivnzk.nl
<i>Lezingen</i>	Marc Budding	023-5270485	bud@euronet.nl
<i>Oeverwaluwen</i>	Mieke Ooms	023-5651606	oeverwaluw@ivnzk.nl
<i>Natuurwerkgroep</i>	Marc van Schie	023-5351239	natuur@ivnzk.nl

Aangevraagde excursies

Yneke Bettink 023-5254995

Materiaalcoördinator

Leo v/d Brugge, Gen. Bothastraat 91, 2021 JS Haarlem, 023-5261584,
materiaal@ivnzk.nl

Webmasters

Huib Koel en Jacqueline van Klaveren, webmaster@ivnzk.nl

Mediacontacten

Marc van Schie, 023-5351239, publiciteit@ivnzk.nl

Promotie-team

Sietse Terpstra, Twijderslaan 44, 2012 BK Haarlem, 023-5425205,
sietseterpstra@xs4all.nl

Inhoud

Van de redactietafel	3
Paddenstoelendag Elswout	3
Mag ik me even voorstellen?	4
Bestuur@ivnzk	5
Verslag ledenvergadering	5
Bosgeest? ... Bosfeest!	6
Robinia pseudoacacia	7
Webtip Natuurverhalen	7
Mag ik me even voorstellen?	7
Straatje om, rondje thuis	8
Minicursus Bomen herkennen in de winter	10
IVN start gidsencursus	10
Groene Ridder	10
Kruiden: Witte Waterkers	11
Strandwacht IJmuiden	12
Mag ik me even voorstellen?	12
De Zandwaaier	12
Voorzitter verlaat het bestuur	13
Persbericht De Pieper	13
De Toorts in 2008	14
Activiteitenprogramma IVN	14

Colofon

Druk

Paswerk Grafisch, Cruquius

Papier

100% zuur- en chloorvrij papier

Opmaak en vormgeving

(www.)mededeler(.nl)

Redactie De Toorts

Caroline Dekker, Jan-Willem Doornenbal, Marisca van der Eem, Theo Litjens en Jonne Misset

In dit nummer bijdragen van

Yneke Bettink

De jaarbijdrage is voor leden minimaal € 16,50 en voor donateurs minimaal € 15. Leden en donateurs ontvangen driemaal per jaar De Toorts. Leden ontvangen tevens het kwartaalblad 'Mens en natuur' van IVN Nederland. Van leden wordt verwacht dat zij actief zijn binnen de afdeling. Uitgebreide informatie over het IVN Zuid-Kennemerland is te vinden op de website www.ivnzk.nl.

Nieuwjaarsreceptie
De nieuwjaarsreceptie van het IVN wordt gehouden op zaterdag 12 januari 2008, aanvang 17.00 uur. Noteer de datum alvast in uw agenda! De locatie wordt nader bekend gemaakt.

Met het vorige nummer van de Toorts werd de themareeks 'Landschappen' afgesloten. Voor de redactie een punt om zowel terug als vooruit te kijken.

Het terugkijken wilden we samen met u, de lezer, doen. Daarom sloten we een enquêteformulier in, waar u kon aangeven hoe u de Toorts waardeerde. We willen de mensen die de enquête ingevuld hebben teruggestuurd van harte bedanken voor hun inzicht.

De respons vonden we erg laag. Slechts 16 mensen stuurden hun

Van de redactietafel

formulier terug (waarvan ruim de helft digitaal). Om de hand in eigen boezem te steken: de deadline lag op een ongemakkelijk tijdstip aan het einde van de zomervakantie.

Er zijn echter twee redenen tot troost. In de eerste plaats zijn uw meningen en suggesties ook los van een enquête altijd welkom bij de redactie. En de andere reden is het zeer positieve geluid dat de respondenten lieten horen.

Omgerekend in rapportcijfers kreeg de Toorts gemiddeld een 7,7. De thematische opzet werd algemeen gewaardeerd net als de vooraankondiging van wat er te doen is op IVN-gebied.

Onder de respondenten bleken weinig ouders van (jonge) kinderen te zitten; de kinderrubriek werd nauwelijks gelezen. In overleg met

kinderwerkgroep werd besloten deze rubriek voor een jaar op te schorten, uw reacties afwachtende. En nu stonden we natuurlijk voor de taak een nieuw thema te gaan kiezen. We hebben bedacht (mede ingaande op suggesties van de respondenten) ons de komende 4 à 5 edities te gaan richten op biotopen in de stad. De redactie gaat de preciese invulling weldra bepalen. Daarbij laten we ons zeker ook inspireren door de suggesties die gedaan zijn.

De Toorts die u nu in handen hebt bevat relatief veel nieuws van de vereniging en enkele artikelen die niet aan een thema gerelateerd zijn, evenwel het lezen zeker waard.

Jan-Willem Doornenbal

Paddenstoelendag 2007 Elswout

- prachtig weer
- meer dan 1800 bezoekers
- meer dan 600 deelnemers aan de puzzeltocht
- 180 deelnemers aan de excursies
- 40 paddenstoelen op Elswout
- 52 deelnemers aan de kinderexcursies
- 150 toehoorders bij de lezingen
- ontelbare hoeveelheid kinderen bij de knutseltafel
- 35 vrijwillige professionals die zich een dag lang hebben ingezet
- een succesvol IVN-evenement dat na 27 jaar nog niet heeft afgedaan

Foto links: Sabine Sabelis

Meer van haar foto's over de Paddenstoelendag vindt u op www.sabdesigns.nl/pdagivn

Beste Toortslezer,

Mij is door de Toortsredactie gevraagd om als nieuw lid wat meer over mijzelf te vertellen. Hier gaat ie dan.

Mijn naam is Anne Nicolai en ik ben 57 jaar. Ik woon met mijn vrouw en twee zoons in het oude dorpje Sloten aan de rand van Amsterdam. Ondanks dat (of juist omdat?) we in Amsterdam wonen, zijn we een nogal natuurminnend gezin. We trokken vaak met de kinderen naar duinen en zee.

Doordat ik vanuit persoonlijke interesse en deels voor mijn werk op zoek was naar een duincursus, kwam ik bij het IVN Leiden uit. Dit was voor mij een eerste kennismaking met het IVN in het algemeen. De tweede keer was tijdens de 1001 soortendag in 2006. Ik had me opgegeven voor verschillende excursies en heb meerdere Zandhagedissen en een Rugstreeppad in Middenduin gezien en prachtig op de foto kunnen zetten. Voor mijn werk bij een adviesbureau ben ik met natuurwetgeving bezig en beide soorten

Gegroet, IVN-ers van Zuid-Kennemerland!

Ik ben Machteld Visser, en alweer een tijdje lid van het IVN. Gelukkig kan ik me nu aan jullie voorstellen.

Ik heb het IVN leren kennen via het internet. Er werden nieuwe vrijwilligers gevraagd, waar ik me voor opgaf, en toen ging het heel snel.

Ik werk ruim 13 jaar in Zuid-Kennemerland (facilitair bedrijf van een zorginstelling) en ik ken het gebied goed. De laatstgenoemde zaken zijn mede reden geweest om me aan te melden als lid bij afdeling Zuid-Kennemerland, in plaats van afdeling Amsterdam.

De laatste jaren had ik steeds meer het gevoel meer met de natuur te moeten doen dan lekkere wandelingen te maken en lid te zijn van Natuurmonumenten. Tja, waar komt zo'n gevoel vandaan?

Leeftijd? Als je ouder wordt krijg je meer oog voor de werkelijk belangrijke zaken in het leven. Materiële zaken worden minder belangrijk, omdat je 'alles al hebt'.

Open staan voor de wonderlijke schoonheid van de natuur? Al lange tijd ben ik onder de indruk van al het moois dat de natuur voortbrengt. Hierin wil ik me meer verdiepen.

dieren zijn zwaar beschermd. Tot dan toe had ik alleen over ze gelezen en geschreven zonder ze ooit te hebben gezien, je kunt begrijpen hoe blij ik was met deze praktijkervaring. Ik hou van fotograferen en probeer voor mezelf een database te maken met eigen foto's van zoveel mogelijk verschillende soorten. Ik wandel, fiets of loop graag hard in de natuur. Vooral in de duinen, om te genieten van de rust en de mooie en soms hele kleine dingen die te zien, te ruiken of te horen zijn. Bij het IVN vind ik mensen met hetzelfde enthousiasme, dezelfde

Nu zit ik in de cursuswerkgroep en help zelfs mee de nieuwe natuurgidsencursus te organiseren. Gelukkig kunnen we voor de nodige inhoudelijke know-how op jullie vertrouwen, dus laat het ons weten als je wilt helpen! (en anders word je vanzelf aan je mouw getrokken). Ikzelf kom uit het onderwijs, ik geef met veel plezier les aan groep

Bezorgheid? Kunnen we het zo mooi houden als dat het nu is? Kan de natuur (het ecologisch systeem) de invloed van het menselijk handelen wel dragen?

Na wat omzwervingen (KNNV) spraken de natuur- en milieubetrokkenheid van het IVN mij erg aan. Mogelijk omdat ik uit een onderwijsfamilie kom, trok het me om binnen het IVN op het educatieve vlak bezig te zijn. En omdat er mensen gezocht werden voor het cursusteam reageerde ik hierop. Inmiddels ben ik met een hele leuke groep mensen (oude en nieuwe IVN-ers) actief binnen het cursusteam, dat de Natuurgidsencursus van het voorjaar 2008 gaat organiseren. In deze Toorts kun je daar meer over lezen.

Hartelijke groet,
Anne Nicolai

interesse en voorliefde voor de natuur. Het met anderen bespreken, leren en ontdekken van dit alles, is wat me heeft doen besluiten lid te worden van het IVN. Ik ben alweer een tijdje betrokken bij de werkgroep cursussen, een gevarieerde en leuke groep mensen. De komende twee jaar zullen we bezig zijn met het voorbereiden en begeleiden van de Natuurgidsencursus en hopelijk kunnen we mede daardoor een groep nieuwe enthousiaste leden introduceren!

Trineke Bakker

1/2 in Geuzenveld, Amsterdam. Ik breng dus vanuit de onderwijskant ervaring mee.

Ik woon in Haarlem samen met mijn vriend, vind het leuk om te zeilen, te wandelen, musea te bezoeken en in de tuin te wroeten. Hopelijk binnenkort tot ziens bij het IVN!

Machteld Visser

Bestuur@ivnzk

Buiten is het grijs. Frisjes.
Tintelend.

Vanmorgen was ik in Koningshof, de zon scheen heel eventjes en we genoten van beginnende kleurschakeringen die veel beloven voor komende weken. Op de fiets naar huis, door ons prachtige gebied, Kennemerland, bedacht ik dat er nog zoveel te leren valt...

Vorige week mocht ik eventjes helpen op de P-dag in Bennebroek en volgende week mag ik helpen op de Natuurwerkdag. Wat een ontzettend originele en leuke dingen doen we toch allemaal. En wat een inzet vraagt dat van onze vrijwilligers, onze leden! En o, wat komt het toch vaak op maar een paar mensen neer, omdat veel leden heel erg weinig tijd hebben om onze activiteiten te ondersteunen. En o, wat missen ze dan toch veel!

Twee weken geleden liep ik door de duinen, waar we een enkele brul hoorden van een bok. Of moet je zeggen "burl"? Daar gaan we al, waarnemend voorzitter, en toch geen gids, met maar bar weinig kennis van de natuur om ons heen... Maar goed, binnen vijf minuten was het een oorverdovend

kabaal om ons heen: wel tien, misschien wel vijftien van die bronstige kerels riepen elkaar toe dat ze wel even een robbertje wilden vechten. Dat deden ze dan ook, want tussen het geburl door, klonken de klappen van geweien die op elkaar stootten. Af en toe vluchtte er een, op maar enkele meters afstand. Enorme geweien maar ook kleintjes. Het angstige (of zou het opgewonden zijn?) geblaas van de geiten was tot ver in de omtrek te horen. Prachtig, dat je zo mag genieten 's morgens vroeg. We spraken een fotograaf, die met zijn enorme lens op de wacht stond. Hij vertelde dat hij in dit seizoen een paar keer per week 's morgens vroeg door dit gebied trok, op zoek naar die ene toevalstreffer. Urenlang liep hij heen en weer tussen de struiken en langs hekken. Wat een vasthoudendheid, wat een geduld toonde die man. Wat voelden we ons klein daar.

En nu is het aan mij om als opvolger van Jonne Misset een paar keer per jaar een stuk te schrijven met nieuws vanuit het bestuur. Volgende keer zal ik dat ook netjes doen. Maar zoals velen van jullie het met me eens zullen zijn: Jonne noch Dick vallen te evenaren! Hun

tomeloze energie, enorme vermogens om te netwerken, hun niet te stuiten moeite om samen te werken met andere organisaties, gigantische kennis van IVNZZK, van de leden, van het IVN Nederland, hun rake opmerkingen en integere houding maken dat wij ons voor een grote taak voelen staan. Wat voelen we ons af en toe klein, bij deze bevolgen mensen...

Afscheid van Jonne is maar symbolisch: ze zal waar mogelijk, ons bijstaan in ons werk. Afscheid van Dick is anders: hij gaat echt 'weg' uit deze omgeving. Maar ook met Dick houden we contact, dat hebben we afgesproken.

Wij als nieuw bestuur gaan er tegen aan, dat beloven we jullie. Met volle energie, vanuit de overtuiging dat we samen met jullie voor een schone taak staan: het behoud, educatie en verantwoordelijkheid dragen voor onze prachtige omgeving. Hopelijk hebben jullie allen van een prachtige, kleurrijke herfst genoten. Wij wensen jullie goede feestdagen toe en een ouderwets Hollandse winter.

Namens het bestuur

Jany van Dijk, waarnemend voorzitter

Verslag van de 2e algemene ledenvergadering in 2007

In april dit jaar is er een Algemene Ledenvergadering gehouden. Toen lag het accent vooral op het financiële deel. In deze extra ALV, gehouden op 26 september dit jaar, hebben we vooral over het beleid gesproken. Wat waren de beleidsvoornemens van de afdeling, wat heeft men daarvan kunnen realiseren en waar moet nog extra aandacht voor zijn.

Veel kleine en grotere punten uit 2007 zijn inmiddels opgepakt of afgerond. Vacatures in werkgroepen en bestuur zijn vervuld. Dat blijft

echter een continu proces. Er is een nieuwe laptop + geluidsapparatuur aangeschaft, voor gebruik bij de beamer. Aanschaf van een kor voor strandexcursies wordt overwogen. We zijn bezig met nieuw PR-materiaal. IVN-lid Hans Kerkhoff volgt de groene plannen van de gemeente Heemstede nauwgezet; het zou mooi zijn als we hier nog meer IVN-leden voor kunnen interesseren. Tot slot wordt er weer elk jaar een ledendag georganiseerd, in 2007 zijn we op bezoek geweest in het Vechtplassengebied.

Toch konden we niet al onze voornemens omzetten in actie. We noemen een aantal zaken die voor 2008 op de planning staan. We willen onze interne regels en ons vergoedingensysteem doorlichten. Naast de Paddenstoelendag, de Stinzenplantendag en het Zee-evenement willen we een 4e jaarlijks evenement organiseren in de winterperiode. Belangrijk is ook dat we nadenken over systematische reflectie, evaluatie en kwaliteitsbewaking van ons werk. We willen de Groene Winkel evalueren op product en formule.

vervolg verslag ALV

En tot slot zijn er ideeën om een speciale dag voor donateurs te organiseren.

De gidsencursus die in april 2008 start, heeft een speciaal praktijkdeel. We willen kijken of we de cursisten kunnen motiveren om met ons te werken aan een publieksexkursie in de Haarlemmermeer, excursies voor toeristen en activiteiten voor leraren en schoolkinderen.

Naast dit beleidsdeel kwamen er nog enkele algemene punten aan de orde.

Jonne Misset gaf aan te stoppen met het voorzitterschap. Zij kan dit niet langer combineren met haar werk. Als u dit leest is er inmiddels al afscheid van haar genomen. Paul de Vocht en Yvonne Hassing stoppen met hun coördinatorschap van respectievelijk de Groene Winkel en het Promotieteam. (Deze beide functies zijn inmiddels overgenomen door Sietse Terpstra). Yvonne en Paul werden bedankt voor hun vele werk en ook was er een bedankje voor Marc van Schie die al eerder was gestopt met het coördineren van de werkgroep Publiciteit. Marc blijft nog wel de mediacontacten doen.

Bosgeest? ... Bosfeest!

Wandelaars in Elswout keken vreemd op. Een verschijning in het groen bewoog zich tussen de bomen. Soms liep het alleen, soms werd het vergezeld door een schare aanhangers, herkenbaar aan een groene vlek op het puntje van hun neus. Als je daar lekker liep te wandelen, kon er opeens zo'n type vóór je het pad op springen: "Kijk uit, daar ligt een kunstwerk op de grond!" En je zag alleen maar een hoopje bladeren liggen

De gidsen van onze afdeling konden die zondagmiddag kennismaken met 'natuurbeleving': op een andere manier bezig zijn met de natuur. Marjolein Greeve van IVN Noord-Kennemerland geeft al langere tijd natuurbelevingsexcursies en was bereid dit keer de gidsen van Zuid-Kennemerland het bos in te sturen. Want dat gebeurde veelvuldig. Je kreeg alleen of per groepje opdrachten mee: zoek iets dat kan vliegen, zoek alle kleuren van de regenboog (daar maakte je dan een kunstwerk mee, dat bij onoplettendheid door wandelaars werd kapot gelopen), ga op zoek naar kleine diertjes. Of je kreeg een

spiegeltje mee; je kon zo –bij een bepaalde stand- naar de toppen van de bomen kijken. Al lopend moest je je inbeelden dat je daar hoog in die bomen liep. Of je moest allemaal één woord bedenken dat jouw gevoel bij een bepaalde opdracht het best weergaf. Van die woorden werd een prachtig gedicht gemaakt.

Twintig IVN-ers mochten dit keer eens niet praten, mochten dat wat ze zagen géén naam geven ("is dat niet ..., néé, geniet er nou gewoon van!") moesten alleen met Hart en Handen werken. Dat was niet altijd makkelijk. Er waren ook gidsen die er wat sceptisch tegenaan keken.

lof van het onkruid

godlof dat het onkruid niet vergaat.
het nestelt zich in spleet en steen,
breekt door beton en asfalt heen,
bevolkt de voegen van de straat.

achter de stoomwals valt weer zaad:
de bereklauw grijpt om zich heen.
en waar een bom zijn trechter slaat
is straks de distel algemeen.

als hebzucht alles heeft geslecht
straalt het klein hoefblad op de vaalt
en wordt door brandnetels vertaald:

'gij die miljoenen hebt ontrecht:
zij kómen – uw berekening faalt.'
het onkruid wint het laatst gevecht.

ida gerhardt

Sommigen vonden het activiteiten die je goed met kinderen kunt doen, maar met volwassenen...? Maar het moet gezegd: men kwam toch maar naar deze excursie toe om zo'n nieuwe vorm eens mee te maken! En al zal er misschien niet meteen een natuurbelevingsexcursie aan ons programma worden toegevoegd, alle deelnemers hebben wel iets van opgestoken en sommigen zullen een onderdeel willen gebruiken in hun eigen excursies.

Jonne Misset

Robinia pseudoacacia als vervanger van tropisch hardhout

Eén van onze leden vroeg de redactie om aandacht te besteden aan de Stichting Robinia, die duurzame aanplant van de pseudo-acacia in Europa nastreeft, als alternatief voor tropisch hardhout. Hijzelf heeft geïnvesteerd in de exploitatie van deze boom in Nederland. En hij is ook naar de percelen gaan kijken, in Westerwolde (Groningen), waar hij veel vogeltjes en andere natuur zag. Hij vindt het een goed initiatief dat zeker (IVN-) aandacht verdient. De redactie gaat hier graag op in, zij het in korte vorm. Als het uw interesse heeft gewekt kunt u zich via de website nader informeren. Of u kunt informatie opvragen.

Stichting Robinia is een kennis- en informatiecentrum over duurzame

teelt, verwerking en gebruik van hout. Bomen vangen CO₂ weg uit de lucht, maar dit milieuvoordeel moet natuurlijk ook ondersteund worden in het hele proces van teelt en verwerking. De stichting streeft een duurzame aanplant na, in Europa (dichtbij, weinig transport), met een zo optimaal mogelijke benutting van alle producten van de boom.

Via de website van de stichting kun je een CO₂ certificaat of bos-certificaat kopen, ter compensatie van de eigen bijdrage aan broeikas-effect en luchtvervuiling, of om de aanleg van duurzame bossen te stimuleren. Duurzame bossen dragen bij aan een beter leefmilieu. Voor lokale bewoners bieden zij werkgelegenheid. De bossen zorgen verder voor een verbetering van de landschappelijke en economische waarde van de directe omgeving. Het beheer wordt op een duurzame wijze uitgevoerd. De website geeft ook informatie over het gebruik van hout voor binnen en buiten.

Stichting Robinia, Postbus 494,
6700 AL Wageningen, tel. 0317
427570, e-mail: info@robinia.nl,
www.robinia.nl

Webtip Natuurverhalen

Sprookjes, verhalen, mythen en legenden over planten en dieren worden al vele eeuwen en soms al duizenden jaren verteld. Van mond op mond verspreiden de verhalen zich, steeds net iets anders. Hierdoor "leven" deze verhalen en veranderen ze steeds in de loop der tijd. Iedere maand verschijnt er een verhaal over een plant, dier, vogel, insect of boom op deze site. Zoveel mogelijk zal het verhaal betrekking hebben op een plant of dier die in die maand zichtbaar of kenmerkend is. Iedereen mag ze zondermeer gebruiken voor natuurwandelingen of cursussen. Els Baars

verzamelt en bewerkt natuurverhalen voor IVN-Leiden. Voor publicatie moet u vooraf toestemming aan haar vragen: mail@elsbaars.nl. Lees de verhalen op www.natuurverhalen.nl

Mijn naam is Lucienne Tomesen. Ik ben wetenschapper (jurist/filosoof) en kunstenaar (schrijfster/illustrator).

Ik kom uit een Zuid-Limburgs IVN-nest en woon sinds tien jaar in Haarlem. In Zuid-Kennemerland liep ik mee met IVN-excursies omdat ik mijn eigen leefomgeving wat beter wilde leren kennen. (De serie prentenboeken met CD over De vier jaargetijden spelen zich allemaal af in Zuid-Kennemerland.)

Wat mij vooral in de natuur aantrekt is haar onuitputtelijke schoonheid. Als kind zwierf ik aan de hand van mijn grootvader door het Zuid-Limburgse landschap. Hij leerde mij zwijgend een fluitje te maken van gras. Ik telde de stippen van de onzelveheersbeestjes in de struiken. We aten ons zat aan wilde frambozen en bramen, gelijk Adam en Eva in het paradijs. Liggend in de berm keken we naar de wolken en luisterden we naar de wind en het levenslustige gekwetter van de vogels in het loof. (Over mijn jeugd op de diverse landgoederen heb ik geschreven in Het Nest.) Later ben ik, tijdens mijn sabbatical, gaan zwerven langs eeuwenoude abdijen

en kloosters. Ook in die verhalen speelt het genieten en ervaren van de natuur een belangrijke rol. Ik ben geïnteresseerd in cultuurhistorie en in nieuwe educatieve werkvormen. Mijn verworven kennis, met oog voor detail, pas ik praktisch toe in mijn werken met kinderen. Sinds mijn lidmaatschap in februari dit jaar ben ik actief in diverse IVN-werkgroepen en bij diverse IVN-activiteiten. Ook ben ik actief in Thijsses's Hof (educatie). Ga voor meer informatie naar mijn website www.apollorecordingstudio.com/kids

*het blad dwarrelt neer
aarzelend alsof het nog
terug wil keren*

M'

Kwam ik vorige keer niet verder dan mijn tuin, dit keer ga ik echt op pad. Geen zon, maar wolken die niet veel goeds beloven en een lekkere frisse wind. Het meeste blad is al van de bomen gevallen en vormt op straat leuke figuren.

Overall hoor ik bladgeritsel om me heen en het is duidelijk te zien dat de bomen niet allemaal tegelijk beginnen met hun blad af te stoten. Ik heb er wel eens op gelet en volgens mij worden de bomen die het eerst in blad staan - zoals populieren - ook het eerst kaal. De eik is een tragere starter en heeft nu nog behoorlijk wat blad.

In het gemeentelantsoen staat een eik, al meer dan 30 jaar, en nu pas realiseer ik me dat. Hij staat bij een bocht en daar let ik meer op het verkeer, maar vandaag, lopend met pen en fototoestel, let ik op andere dingen. Zoals de mooie vorm van

stam en takken, het bruine wapperende blad.

Zo valt me nu ook de kroonvorm van de kale es op. Duidelijk herkenbaar zijn de zwarte, wat platte knoppen. Als ik voor de stam sta, zie ik dat de noord- en zuidkant grijzig is, dat de west- en oostkant donker oranje-rood is met kleine en grotere grijsgroene vlekken en het is net of al die kleuren uit poeder bestaan. Ik ga er nu bijna met mij neus tegenaan staan en zie uiterst kleine, dunne grijze draadjes korstmoss, maar ook al wat grotere stukjes. Je ziet hier als het ware het korstmoss groeien. Beneden aan de stam waar nooit zon komt, is donkergroene aanslag. En hier fietste ik dus iedere dag gewoon aan voorbij. Dat is nu over, mijn blik is gescherpt.

En net als ik bedenk dat ik helemaal geen vogels hoor, kraait er een haan.

Ik loop verder langs een schitterende beukenhaag met kleuren die vragen om bekeken te worden: lentegroen, zachtgeel, oranjebruin, oudbruin. Verdord blad is opgekruld, klaar voor de winterslaap. En het ritselt en ritselt.

Even later spettert het en binnen een minuut klettert de regen omlaag. Tegen de muur van een flatgebouw schuil ik. Voor me een rij platanen, echte laanbomen die ook op dit pleintje goed tot hun recht komen. Als ik hun stammen zie moet ik altijd aan de camouflagedekleding van het leger denken.

Als je - net als ik - dicht bij een bos woont, ben je gek als je dat niet in je straatje-om meepikt. Bij binnenkomst zie je direct dat dit deel duidelijk aangeplant is: een kaarsrechte lindenlaan. Maar ook dat het bos weer bos mag zijn, met omgevallen bomen die de tijd krijgen om te verteren. Prachtige paddenstoelen en allerlei insecten helpen daar een handje bij. Een dode boomstam die krioelt van het leven.

Over het water rennen twee meerkotten, duikt een fuut onder op zoek naar wat lekkers, dobberen koppels wilde eenden op de golfjes en dan zie ik aan de overkant, voor een huis mijn 'eendzame'. Deze afwijkende eend is hier al jaren, wordt gedoogd, maar niet in de groep opgenomen. Ik zeg hem altijd even gedag als ik langs fiets. En ik blijf niet de enige te zijn die om hem/haar geeft. Het hek waar de eend voor staat gaat open, de bewoner laat de eend binnen en geeft hem een boterham. Dan gaat de eend weer naar buiten, alleenstaand op het asfalt.

Als er in een dorp alleen maar essen staan, is het dan een esdorp? Nee, want de boom es heeft niets te maken met de es of enk, de landbouwgrond uit de Middeleeuwen die ieder voorjaar verhoogd werd met heideplaggen met schapenmest uit de potstallen. Zou er eigenlijk een Essenstraat of Essenlaan in de omgeving bestaan? Wel beuken, linden en eiken, maar essen? Ik ga er eens op letten.

Blad en knop van de es

Over de es is veel te vertellen en ik kies voor wat oude verhalen rond deze boom.

De es (*Fraxinus excelsior*) is een van de heilige bomen uit de oudheid. Donar, god van bliksem en donder, bezat magische speren van essenhout. De Vikingen werden ook wel 'mannen van de es' genoemd omdat zij hun speren van essenhout maakten. Essenhout is sterk, hard, elastisch en duurzaam, maar is ook zeer geschikt om te stoken. Hiervan afgeleid is het Latijnse woord *fraxinus* wat vuurschijnsel betekent. In de Noorse mythologie en bij de oude Teutonen representeerde de es Yggdrasil, bekend als de

Wereldboom of Boom van Tijd en Leven. De eerste man zou gemaakt zijn uit een es, de eerste vrouw uit een lijsterbes.

Zouden hierdoor vrouwen wel eens 'oude bessen' genoemd worden? Een van de belangrijkste eigenschappen van de es is bescherming. In het oude Engeland hing men een essenstaf boven deurposten om kwade geesten te weren. Men strooide essenbladeren in alle vier windrichtingen om het huis en de omgeving te beschermen

Bladeren kunnen ook in kleine zakjes mee gedragen worden ter bescherming tegen ziekte en kwade tover. Als je wilt dat je nieuwgeboren kind een goede zanger wordt, begraaf dan zijn eerste geknipte nageltjes onder een es. Had ik dat maar eerder geweten!

U begrijpt dat ik vanaf nu niet alleen 'mijn' eend gedag zeg, maar ook de es in mijn straat eerbiedig groot.

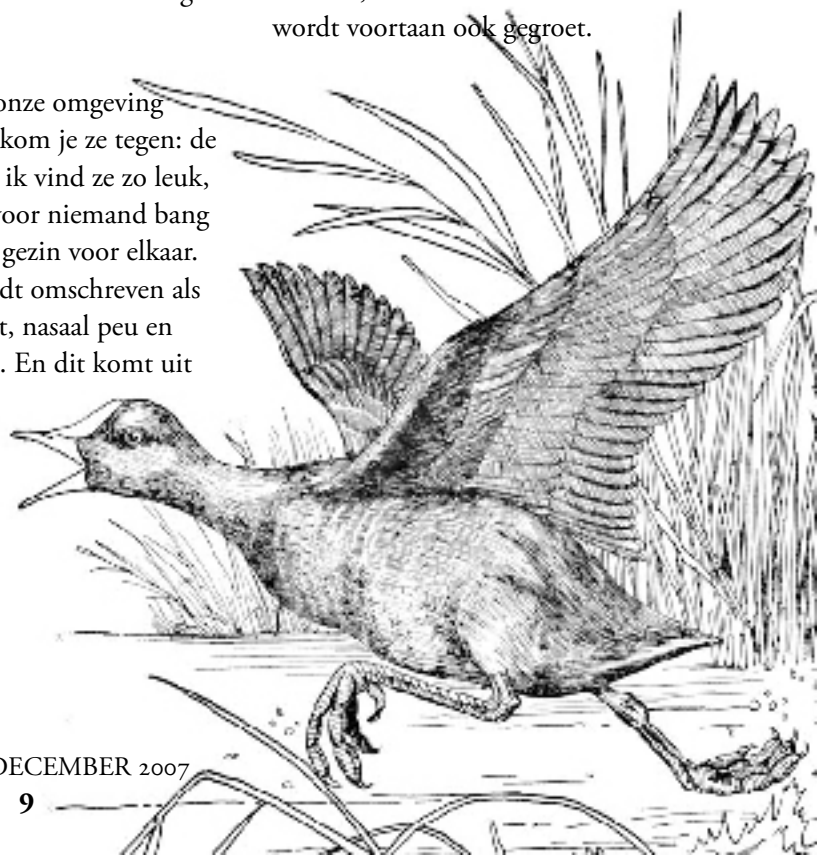
U begrijpt dat ik vanaf nu niet alleen 'mijn' eend gedag zeg, maar ook de es in mijn straat eerbiedig groot.

Overall waar in onze omgeving binnenwater is, kom je ze tegen: de meerkoeten. En ik vind ze zo leuk, lekker brutaal, voor niemand bang en zorgzaam als gezin voor elkaar. Hun geluid wordt omschreven als 'luid, metalig pit, nasaal peu en laag schor kowk. En dit komt uit

één boekje, in een ander staan weer andere geluiden genoemd. Maar als ik ze hoor, denk ik altijd terug aan mijn jeugd toen ik zo'n zwart rubber toetertje op mijn step had en als je daar in kneep, hoorde je het geluid van een meerkoet. Niet dat ik dat toen wist, maar nu spring ik van de meerkoet altijd op de step. Thijsse vond het geluid net 'alsof er met een hamer op een paaltje werd geslagen'.

Wat ik ook zo leuk aan ze vind is als ze bijna bijbels over het water rennen. In het begin van de vorige eeuw zag je de meerkoet op meren, plassen en zelfs in brede sloten. Maar niet in de stad zoals nu. In oude boeken vind je vaak van die leuke omschrijvingen zoals 'de meerkoet is leizwart, heeft een witte snavel, grijsgroene poten en een wit onbeschreven naamplaatje aan het voorhoofd. Het is onze enige zwarte watervogel met een wit voorhoofd.' Vooruit, de meerkoet om de hoek wordt voortaan ook gegroet.

Minicursus Bomen herkennen in de winter

Herhaling wegens groot succes

Deze winter geven IVN en KNNV weer een cursus voor mensen die graag willen weten waaraan je bomen in de winter kunt herkennen. Bijvoorbeeld bomen die in je eigen tuin groeien, of in de straat of in de vrije natuur.

Houtige gewassen kun je herkennen aan bast, knoppen en silhouet. In de cursus vertellen we hoe een boom groeit, kijken we naar de verschillen in knoppen, naar de familiekenmerken en bespreken we de kenmerken van een aantal

boomsoorten. Tijdens de eerste cursusavond kunt u voor €10,00 een cursusmap kopen waarin alle informatie terug te vinden is.

De cursus bestaat uit 2 lesavonden op maandag 21 januari en 4 februari en 2 excursies op 27 januari en 10 februari. De lessen worden gegeven in natuur- en milieucentrum Ter Kleef (stadskweektuin) aan de Kleverlaan 9 in Haarlem-Noord, aanvang 20.00 uur. Waar en hoe laat de excursies starten hoort u op de lesavonden.

Het inschrijfgeld incl. cursusboek is voor leden € 14,- en voor niet-leden € 16,-. Er is plaats voor 25 deelnemers, dus wacht niet te lang met aanmelden.

Opgeven bij Hans Kerkhoff (023 528 8577 / jfkerkhoff@prettel.nl) of bij Anneke Koper (023 536 2331 / anneke.koper@hetnet.nl) en door overmaken van *alleen* het cursusbedrag aan KNNV Haarlem, giro 23 8008 ovv 'Bomencursus 08'. Vergeet aub niet uw naam en adres te vermelden!

IVN start weer met gidsencursus

Heb jij altijd al je natuurervaringen willen delen met anderen? Dan krijg je nu de kans bij het IVN Zuid-Kennemerland. In april 2008 starten we weer met een natuurgidsencursus, die in november 2009 afgerond wordt met een diploma.

Bij onze vereniging werken we alleen met vrijwilligers. Door mensen te betrekken bij natuur, milieu, landschap en leefomgeving willen we bijdragen aan een duurzame samenleving. Als IVN-natuurgids ben je breed inzetbaar voor educatieve activiteiten. Samen met andere enthousiaste IVN-ers kun je natuurexcursies geven of presentaties, je kunt cursussen organiseren of andere activiteiten, onder andere voor kinderen.

Om de cursus te kunnen volgen heb je geen bijzondere biologische kennis nodig. Je moet wel lid zijn of worden van het IVN.

Wij geven twee keer per maand les op maandagavond in het natuur- en milieucentrum Ter Kleef in Haarlem-Noord. Ook twee keer per maand is er een buitenles/excursie

op zaterdagochtend. In de maanden juli en augustus zijn er geen bijeenkomsten. Eind zomer 2008 is er een cursusweekeinde. Naast theorie krijg je veel praktijkoefeningen en je loopt stage in de afdeling. We hopen dat je dan nieuwe activiteiten voor onze afdeling wilt ontwikkelen. De cursus wordt afgesloten met een eindopdracht. Heb je eind 2009 je diploma op zak? Dan nemen we je graag op als nieuwe enthousiaste collega in één van onze werkgroepen.

Tot slot: de cursus kost € 350, inclusief een weekeinde. Volg je beroepsmatig de cursus dan betaal je € 525. Reken op een ontzettend leuke, maar pittige cursus. Je moet er totaal zeker 6 uur per week voor kunnen uittrekken.

Ben je enthousiast geworden? Wil je meer weten? Houd in ieder geval maandagavond 11 februari 2008 vrij in je agenda voor onze informatieavond en bezoek verder onze website www.ivnzk.nl.

Ronald van Zon, Groene Ridder

IVN-gids Ronald van Zon heeft een groen lintje ontvangen. Hij kreeg dit opgespeld door Lukas Mulder, fractievoorzitter van Groen Links in de Haarlemse gemeenteraad. Dit gebeurde op 30 september, als afsluiting van de (landelijke) Groene Maand.

Het lintje is een teken van waardering voor initiatieven op het terrein van natuur, milieu en duurzaam leven of ondernemen. Ronald kreeg het lintje om verschillende redenen. Als vrijwilliger is hij actief bij het IVNZK en ook gidst hij in het Nationaal Park. Voorts beheert hij de website GroenForum.nl. Hij maakt zich sterk voor het behoud van het Haarlemse groen en is met name actief geweest voor het behoud van het groene karakter van het Pim Mulier sportpark. IVN-voorzitter Jonne Misset was aanwezig bij de huldiging, die een intiem karakter droeg. Namens het bestuur overhandigde zij Ronald een grote bos bloemen.

Witte Waterkers

Nastúrtium officinále, familie der Kruisbloemigen (Brassicaceae)

Engels: *Watercress*

Frans: *Cresson de fontaine*

Duits: *Brunnenkresse*

Er bestaat enige verwarring over de Nederlandse naamgeving van deze plant. In *Heukels' Flora van Nederland* wordt gesproken over Witte kers (= *Nastúrtium*), terwijl de *Nederlandse ecologische Flora Wilde planten en hun relaties* de geslachtsnaam Witte waterkers hanteert. Binnen deze soort bestaat nog de Slanke waterkers (*Nastúrtium mycrophýllum*), maar Witte waterkers wordt als algemene naam gebruikt. Deze plant is komt wereldwijd voor, en is vooral bekend uit West-Azië en Zuid Europa. Ze gedijt het beste langs stromend water en kwelwater. De in het water liggende stengels maken heel gemakkelijk wortels op de stengelknopen, zodat deze 'kers' zich behalve via zaad vaak ook vegetatief vermeerderd. Ze heeft heldergroene, glanzende, sappige, oneven geveerde gedeelde bladeren. Het topblaadje is gewoonlijk groter dan de andere blaadjes en afgerond of breed hartvormig met een golvende gekartelde rand. De bloeiwijze is een eindstandige tros, die vanaf de onderkant gaat bloeien met kleine witte (kruis)bloemen.

In onze omgeving is de Witte waterkers te vinden in Middenduin, in Thijsses Hof en bij de Brouwerskolk. Ook is deze waterkers soms in delicatessenzaken te koop. De sappige bladeren hebben

een smaak die neigt naar die van Veldkers (*Cardamine*), Gele kers (*Rorippa*) en van de welbekende Sterrekers. Maar, de smaak is iets minder scherp.

Waterkers is dan ook een groente uit de fijnere keuken, die in Nederland nauwelijks wordt gekweekt. Het wordt met name in Engeland en Frankrijk geproduceerd.

Een voedingswaardetabel, geanalyseerd per 100 gram, geeft het volgende aan:

voedingswaarde	118 kJ / 28 kcal.
koolhydraten	4 g
eiwit	2 g
vet	0,3 g
calcium	80 mg
ijzer	2,5 mg
vitamine C	50 mg

Verdere bestanddelen zijn: mosterdolie, glucosiden, etherische oliën, gluconastrutiïne, Vitamine A, D en E, mangaan, jodium en zwavel. Bij een gebrek aan zwavel kan men bijvoorbeeld last krijgen van dof haar, een ruwe huid, eczeem en diarree. Een gebrek aan mangaan kan leiden tot onrustig worden en in geestelijke verwarring geraken.

Uit diverse bronnen is een lijst samen te stellen van kwalen waarop Waterkers een gunstige invloed zou hebben. Het werkt bijvoorbeeld urineafdrijvend, eetlustopwekkend, licht laxerend en spijsverteringsbevorderend. Het kan werken bij nierontstekingen, darmstoornissen, een slecht functionerende galblaas,

Nieuwjaarsreceptie

De nieuwjaarsreceptie van het IVN wordt gehouden op zaterdag 12 januari 2008, aanvang 17.00 uur. Noteer de datum alvast in uw agenda! De locatie wordt nader bekend gemaakt.

leverziekten, voorjaarsmoedheid, bronchitis en andere longaandoeningen, en soms bij diabetes. Ten slotte helpt het bij huidziekten (uitwendig gebruikt in kompressen) en -als uitgerperst sap- tegen een kater.

In elk representatief kookboek vinden we recepten waarin Waterkers te gebruiken is in salades, soepen, sauzen, als groente bij lamsvlees, of verwerkt in een kaasomelet. Uit dit alles kunnen we opmaken dat afwisselende en natuurlijke voeding ons kan behoeden voor veel ellende en zelfs heilzaam kan zijn. Zo zouden scherpe kruisbloemigen helpen een overschot aan zetmeel te verteren. Tot slot een recept voor waterkerssiroop: 50 cl. vers sap zachtjes koken met 750 g. suiker.

Yneke Bettink

Onder de zolen van je schoenen....

Strandwacht IJmuiden is op zoek naar nieuwe leden

Op het strand zie je ze regelmatig lopen. Hoofd gebogen, kop in de wind, langzaam lopend, struinend, turend, af en toe bukkend, iets oprapend en weer weggooiend. Elke 14 dagen lopen twee leden van de strandwacht IJmuiden een kleine twee uur langs het strand en kijken naar wat er op dat moment is aangespoeld. Als je geïnteresseerd bent wat er onder de zolen van je schoenen op en in het zand ligt, vind je het misschien wel leuk om je aan te sluiten bij de strandwacht.

Strandwacht?

Om iets te kunnen zeggen over veranderingen (nieuwe soorten, toename, afname en verdwijnen van soorten) in de levensgemeenschap vlak voor de kust, is het nodig een vast stuk strand te inventariseren. Elke 14 dagen lopen er minimaal twee mensen van strandwacht IJmuiden in ongeveer twee uur 'hun' stuk en kijken naar wat er

aanspoelt en rapporteren dat aan Anemoon, de organisatie voor vrijwilligersonderzoek in het mariene milieu.

Hoe vaak?

In IJmuiden is nu een tiental strandwachters actief, hetgeen betekent dat iedereen eens in de 2 maanden 'dienst' heeft. Een opleiding is nauwelijks nodig: het gaat om circa 40 algemene soorten die u leert kennen door met andere strandwachters mee te lopen. Wat de strandwachters (30-60 jaar) bijzonder maakt, is dat ze allemaal zo hun eigen specialisatie hebben. Door telkens met een andere strandwachter te lopen, blijft het leerzaam.

Het strand dat bezocht wordt, ligt bij de jachthaven Seaport Marina in IJmuiden. Mochten er lezers zijn die belangstelling voor dit werk hebben en mee willen doen, dan

zijn ze van harte welkom. Mail naar janneke.stokroos@gmail.com en krijg een uitnodiging om een keer mee te lopen en kennis te maken met de IJmuider strandwachters.

Foto's:

Eendemossels en Chinese wolkrab

Ik ben Michiel Meijer, van beroep moleculair bioloog en werkzaam geweest bij de Universiteit van Amsterdam. Ik heb aan verschillende onderzoeken meegewerkt. Gemeenschappelijke bezigheid daarbij was het manipuleren van DNA in de reageerbuis en het bestuderen van het effect daarvan in het levende organisme. Allemaal laboratoriumwerk dus, en met een heel beperkt aantal modelorganismen. Gedurende vele jaren mocht

ik hele hordes studenten - veelal medisch biologen - de basisbeginselen van de moleculaire biologie bijbrengen.

Eind 2006 ben ik met pensioen gegaan. En bij een spontaan bezoek aan Thijsse's Hof eerder dat jaar, was daar ineens Yneke Bettink die me bij de kladden greep en me stimuleerde om een inhaalslag klassieke veldbiologie te leveren: biologie in de breedte dus. Allereerst mocht ik proberen de naambordjes bij de juiste plant te zetten. Via Thijsse's Hof kwam ik al snel in aanraking met IVN, KNNV en andere activiteiten in Zuid-Kennemerland, waar een hele schare enthousiaste begeleiders van cursussen en excursiegidsen zich sindsdien over mij ontfermd heeft.

'Verwondering', over hoe de natuur het vaak zo fraai bedacht heeft, is het sleutelwoord voor mijn interesse in veld- en celbiologie.

Wat ik voor het IVN kan betekenen weet ik eigenlijk nog niet precies, maar ik vermoed dat het de gidsenkant wel op zal gaan.

De Zandwaaier

Bij duincentrum De Zandwaaier is de wintertijd weer ingegaan. Vanaf 1 november 2007 tot 1 april 2008 is het centrum open op dinsdag t/m zondag van 12 uur tot 17 uur.

T/m zondag 27 januari 2008 is er in het duincentrum een tentoonstelling te zien over dagroofvogels.

Voorzitter Jonne Misset verlaat het bestuur

Op de ALV van afgelopen september heeft Jonne Misset aangegeven het bestuur te verlaten. De combinatie van werk en voorzitterschap werd haar te zwaar. Zij blijft echter wel actief binnen de afdeling, onder andere voor de Toorts.

Als u dit leest heeft de afdeling inmiddels afscheid van haar voorzitter genomen. Tegelijkertijd zwaaide men Dick van As uit, die als secretaris een aantal jaren het bestuur voortreffelijk heeft ondersteund. Dick verhuist binnenkort naar Doorn.

Omdat De Toorts direct de dag na het afscheid naar de drukker ging, kon de redactie geen verslag meer doen van dit gebeuren. Jonne wil echter zelf hier nog even terugkijken op haar voorzitterschap.

Vóór ik terugkijk op 7 jaar bestuurslidmaatschap, wil ik even stilstaan bij het vertrek van mijn collega en 'bestuursmaatje' Dick van As. Hijzelf komt niet graag voor het voetlicht, maar er zijn genoeg redenen om zijn enorme inzet in de 4 jaar van zijn bestuurslidmaatschap te belichten. Dick kwam bij het bestuur in een moeilijke tijd, hij kwam niet voort uit de vereniging zelf (hij moest zelfs nog lid worden) en hij kreeg een niet al te opgeruimd archief in handen geduwd. Zijn opvolger of -ster hoeft daar niet bang voor te zijn: alles is gearchiveerd en vindbaar. Voor mij was dat heel plezierig, omdat ik nog wel eens een paar notulen kwijt raakte. Onvermoeibaar diepte Dick die dan weer op en zette ze even op de mail. Ik kon ook altijd even bij hem sputteren als iets niet naar m'n zin liep. Hij kon de scherpe kantjes uit gesprekken halen en was altijd uit op een oplossing waar iedereen zich in kon vinden. Ik hoor je nu al zeggen: zo is het wel weer genoeg... Nou, vooruit, nog één ding: Doorn, opgelet! Er komt een hele goeie vrijwilliger jullie kant op!

Ik zal zelf kort vertellen hoe ik bij het IVN en daarna in het bestuur ben gekomen.

Toen ik in 1998 een oproep zag om bij het IVN de natuurgidsencursus te gaan volgen, heb ik geen moment gearzeld. Ik was kort daarvoor met een IVN stadsexkursie meegelopen en dacht toen: dat is leuk, dat wil ik ook. En wat is er mooier voor een 'hoofdarbeider' om regelmatig de natuur in te gaan, om zo een goede balans te vinden. Hoe anders zou het lopen ...

De natuurgidsencursus heb ik met veel plezier gedaan. In diezelfde tijd ben ik ook bij de Toortsredactie gaan werken. Als stage voor de gidsencursus koos ik het bestuur van de afdeling en daar werd de basis gelegd voor mijn latere bestuurswerk.

Direct na de diplomering in 2000 werd ik gevraagd om het bestuur te komen versterken. In maart 2002 namen de toenmalige voorzitter Fred Hagens en penningmeester Tineke Allaert afscheid van het bestuur. Er trad toen een geheel nieuw bestuur aan met mensen die de laatste gidsencursus hadden gevolgd. Dat bestuur heeft slechts een jaar gefunctioneerd, maar wel een jaar waarin veel nieuwe zaken op poten zijn gezet. Er ontstond echter een bestuurscrisis, met als gevolg dat ik als voorzitter in m'n eentje overbleef.

Dat was een zware tijd, maar gelukkig kon ik samen met de coördinatoren van de werkgroepen een interim-bestuur vormen. Begin 2004 benoemde de Ledenvergadering Dick van As als secretaris, Lieven Schol als penningmeester en mij als voorzitter van het bestuur en toen begon de opbouw weer. Met z'n drieën hebben we heel wat

achterstallig bestuurswerk kunnen wegwerken.

Nu, eind 2007 is er weer een (bestuurs) driemanschap actief, zij het met geheel andere mensen. Ik heb er het volste vertrouwen in dat ook zij het voor elkaar krijgen om de afdeling goed te 'besturen'.

In de afgelopen 7 jaar heb ik ondervonden wat een enorm hechte afdeling het IVNZK is. En ik ben blij dat ik daar gewoon deel van uit blijf maken.

Jonne Misset

Tijdschriften De Pieper en De Graspieper op CD (persbericht)

De Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland heeft alle artikelen over vogels uit de vogeltijdschriften De Pieper en De Graspieper (periode 1962-2001) op een CD-ROM gezet. Daarmee is veertig jaar ornithologie in Noord-Holland weer toegankelijk voor geïnteresseerden. Alle artikelen zijn als tekst gescand, wat digitaal zoeken mogelijk maakt. De CD bezit de mogelijkheid snel te zoeken op vogelsoort, de naam van een auteur, beschreven gebied en nog een aantal categorieën. De artikelen zijn goed leesbaar op beeldscherm. Grafieken en tabellen zijn overgenomen, maar tekeningen en foto's alleen indien nodig voor een goed begrip van de tekst.

Bestellen via Ben Pronk (06-51424803 of bdmpronk@hotmail.com) en € 7,75 (incl. verzendkosten) overmaken op rekening 678363501 tnv St. Uitg. SVN te Uitgeest, o.v.v. 'CD De Graspieper'.

De Toorts in 2008

De redactie heeft zich gebogen over de suggesties die in de enquête gedaan zijn. De volgende tips gaan we zeker overnemen.

Er werd gevraagd of Yneke Bettink in haar artikelen over geneeskrachtige kruiden meer kan ingaan op de vindplaatsen, de herkenning en wellicht de verwarring met planten die er erg op lijken. We gaan haar dat vragen.

Voor het interview van Jacqueline van Klaveren kwam de suggestie om op zoek te gaan naar bedrijven die zich inzetten voor het milieu of milieuvriendelijk produceren. Jacqueline wil dat graag oppakken, maar als Amsterdamse heeft ze wel tips nodig van de IVN-ers uit Zuid-Kennemerland!

Er kwamen meerdere vragen over het onderwerp biotopen. Wij willen dit graag oppakken, in ons redactionele stuk zijn we daar al op ingegaan.

Voorts willen we de lezer proberen te verleiden meer naar buiten te gaan. Met als leidraad de jaargetijden, willen we u laten zien wat u op welk moment in de natuur kunt tegenkomen, en zo mogelijk ook waarom. Ook dit kwam enkele keren naar voren.

De vraag vanuit de ledenvergadering, of De Toorts als kwartaalblad kan uitkomen, is besproken. Dat wordt echter voor de redactie teveel werk, we willen graag nog even adem kunnen halen tussen twee nummers door.

Een punt is wel dat het augustusnummer op een ongelukkig moment uitkomt, veel bezorgers zijn in augustus nog met vakantie. Wij willen de uitgave van augustus graag naar achter schuiven. Het volgende nummer komt dan ook in mei 2008 uit (in plaats van half april), zodat we alvast een beetje opschuiven in de tijd.

Jonne Misset

IS ER NOG WAT TE DOEN?

Heemtuin De Heimanshof heeft op zondag **3 februari 2008** een lezing over milieuvriendelijk huishouden door Milieudienst IJmond.

Op zondag **2 maart 2008** houdt Mariek Eggenkamp een lezing over vlinders in tuin en duin.

En op zondag **6 april** is er een lezing van Aart Lodder over bomen het hele jaar rond.

De lezingen beginnen om 14.30 uur en duren één uur.

De Heimanshof ligt aan de Wieger Bruinlaan in Hoofddorp.

www.deheimanshof.nl

Activiteitenprogramma Winter/Voorjaar 2008

IVN, Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie, afdeling Zuid-Kennemerland

Zaterdag 12 januari, vanaf 9.30 uur

Nieuwjaarswerkdag! Oeverlanden van de Liede

i. s. m. Landschap Noord-Holland

Deelnemers gaan wilgen zagen, riet maaien en hooien.

Dit komt ten goede aan de bijzondere planten van de Oeverlanden.

① Aanmelden en routebeschrijving bij Marc van Schie, 023 - 5351239

Zondag 13 januari, 13.00 – 15.00 uur

Vogeltjes kijken. Thijsses's Hof

Vanuit het instructielokaal op Thijsses's Hof hebben wij een goed uitzicht op de voederplank. Diverse vogels komen langs: koolmees, pimpelmees en vink, misschien de boomklever en de specht. Een gids vertelt precies wie het zijn. U kunt binnenlopen van 13 tot 15 uur. Is het vol, dan gaan de langstzittenden een winterwandeling maken door het Bloemendaalse Bos.

⊙ Thijsses's Hof, Mollaan 4 Bloemendaal

① Huib Koel 023 – 5245846 of www.thijsseshof.nl

Zondag 20 januari, 11.00 -13.00 uur

Wintergasten in de Amsterdamse Waterleidingduinen

De watervogels uit het hoge noorden komen in de wintermaanden profiteren van onze milde winters. Als de wateren op de meeste plaatsen bevroren zijn is het water in de AWD nog open. Hierdoor is er kans om bijzondere watervogels te zien.

Kijker en warme kleding aanbevolen

⊙ Amsterdamse Waterleidingduinen, ingang Oase

① Leo van der Brugge, 023 - 5261584

Zaterdag 26 januari, 10.00 – 13.00 uur

4 seizoenen Winterwandeling. Amsterdamse Waterleidingduinen

Een stevige wandeling waarbij wij al struinend de AWD verkennen. Diersporen zoeken: Hoe overleven zij de winter? Bomen in de winter: Kun je ze herkennen? Neem iets te drinken en te eten mee. Dezelfde route wordt weer gelopen op 17 mei, 30 augustus en 1 november.

⊙ Amsterdamse Waterleidingduinen, ingang Panneland

① Margo Slot, 06-25585657

Excursies gaan altijd door, ook als het regent. Aanmelden is niet nodig, tenzij aangegeven.

⊙ = plaats van vertrek; 🚲 = fiets; ① = informatie; a = aanmelden; 🚼 = (ook) voor kinderen; ✗ = niet voor kinderen

IVN-ZK Activiteitenprogramma - Meer informatie over IVN Zuid-Kennemerland op www.ivnzk.nl

Zondag 3 februari, 10.00-11.30 uur

Diersporen en Vogels. Koningshof

Kinderexcursie en gelijktijdig en afzonderlijk een excursie voor volwassenen. **In verband met beperkte parkeerruimte wordt u verzocht met de fiets of openbaar vervoer te komen.**

- ⊗ Infopaneel bij parkeerplaats Koningshof, Duinlustweg 26, Overveen
- ① Hetty Wijker, 023 - 5713632

Zondag 10 februari, 11.00-12.15 uur

Natuurpad. Boerderij Zorgvrij. Kinderexcursie

Nieuwsgierig wat er allemaal in het bos te vinden valt? Doe mee aan het natuurpad bij de boerderij Zorgvrij en laat je verrassen door de natuur.

- ⊗ Receptie van Boerderij Zorgvrij, Genieweg 50, Recreatiegebied Spaarnwoude.
- ① Frank Jansen 023 - 5290984

Zaterdag 16 februari, vanaf 9.30 uur

Lekker zagen op Landgoed Leyduin.

Natuurlijkehebbers die graag hun handen uit de mouwen steken kunnen hier hun energie kwijt. Deelnemers gaan esdoorns (af)zagen. Dit komt ten goede aan de eiken, beuken en stinsenplanten.

- ⊗ Parkeerplaats Leyduin, Manpadslaan
- ① Aanmelden en routebeschrijving bij Marc van Schie, 023 - 5351239

Zondag 24 februari, 11.00 – 12.30 uur

De wereld van de mossen. Koningshof

Grijp je kans en ga mee naar het gebied dat het rijkst aan mossen is in de wijde omtrek. Hier groeien ruim 100 verschillende mossen op 1 vierkante kilometer waar je normaal gesproken overheen loopt... :

- ⊗ Infopaneel bij parkeerplaats Koningshof, Duinlustweg 26, Overveen. **In verband met beperkte parkeerruimte wordt u verzocht zo mogelijk met de fiets of openbaar vervoer te komen.**
- ① J. van Klaveren 020 - 6818099

Zondag 24 februari, 12.30 – 14.00 uur

Strandexcursie . Bloemendaal aan Zee

- ⊗ Strandopgang aan de Kop van de Zeeweg, Bloemendaal aan Zee.
- ① Yneke Bettink 023 -5254995

Zondag 9 maart, 11.00 – 12.30 uur

Knoppenwandeling. Haarlemmerhout

Ook zonder blad laten bomen zich goed herkennen.

- ⊗ Restaurant Dreefzicht
- ① Hans Kerkhoff 023 - 5288577

Zondag 16 maart, 8.00 – 9.00 uur

Op zoek naar padden. Koningshof

De padden trekken van Koningshof naar Elswout en wij gaan naar hen op zoek. Intussen vertellen we je alles over

het leven van de pad. Er kunnen maar 30 kinderen mee, je moet je dus vooraf opgeven! Voor de ouders wordt tegelijkertijd een vogelexcursie georganiseerd. Verrekijker niet vergeten.

- ⊗ Infopaneel bij parkeerplaats Koningshof, Duinlustweg 26, Overveen.

I.v.m. **beperkte parkeerruimte** wordt u verzocht met de fiets of openbaar vervoer te komen.

- ① Aanmelden en informatie bij: Ans Boogers 023 -5312902 of ans-ees@hetnet.nl

Zondag 30 maart, 14.00 – 15.00 uur

Stinsenplanten in een decor van monumentale bomen: Spaar en Hout

Behalve aan de massaal aanwezige stinsenflora zal aandacht worden besteed aan de monumentale bomen van het landgoed en de cultuurhistorische aspecten daarvan.

- ⊗ Poortgebouw aan de Kleine Houtweg 139, aan de oostzijde van de Haarlemmerhout.
- ① Hans Kerkhoff 023 - 5288577

Zondag 6 april, 13.00 – 16.00 uur

Op zoek naar stinsenplanten. Thijse's Hof

Van 13.00 tot 16.00 uur kan op eigen gelegenheid of onder leiding van IVN gidsen in de hof worden gewandeld. Daarbij zal speciale aandacht worden gegeven aan de stinsenplanten. Om de 10 à 15 minuten zal er een gids met een groepje van maximaal 10 belangstellenden een rondwandeling maken. Tevens bestaat er de mogelijkheid een dialezing bij te wonen.

- ⊗ Thijsses Hof, Mollaan 4, Bloemendaal
- ① Dik Vonk 023 - 5254140

Zondag 6 april, 8.00 – 10.30 uur

Weidevogelexcursie. Hekslootpolder

I.s.m. Vereniging Behoud de Hekslootpolder en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Kijker meenemen!

- ⊗ Infopaneel hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem.
- ① Eric van Bakel 023 - 5393507

Zondag 6 april, 15.00 – 16.30 uur

Stinsenplanten als lentebode in het Bennebroekbos

De Overplaats en het Bennebroekbos staan nu vol prachtige stinsenplanten. Kom en geniet van de grote diversiteit!

- ⊗ Parkeerplaats van Linnaeushof, Binnenweg, Bennebroek, Parkeren kost 3 Euro (of elders parkeren)
- ① Hans Kerkhoff 023 - 5288577

Donderdag 10 april, 18.30 – 19.30 uur

Natuurwandeling. Schapenduin en Caprera

Avondexcursie op deze buitens. Dit is een excursie op twee aan elkaar grenzende landgoederen met een historische achtergrond. Er zijn prachtige mospaden, monumentale bomen en veel vogels. Deze wandeling is niet geschikt voor jonge kinderen.

- ⊗ Start aan de Brederodelaan 145 in Bloemendaal. Verzamelen buiten het hek
- ① Wil Stumpe 023 - 5374168

Excursies gaan altijd door, ook als het regent. Aanmelden is niet nodig, tenzij aangegeven.

⊗ = plaats van vertrek; = fiets; ① = informatie; a = aanmelden; = (ook) voor kinderen; = niet voor kinderen

IVN-ZK Activiteitenprogramma - Meer informatie over IVN Zuid-Kennemerland op www.ivnzk.nl

Zondag 13 april, 8.00 – 10.30 uur

Vogelexcursie, Elswout

Toegangkaart verplicht. Kijker meenemen.

- ⊙ Ingang landgoed Elswout, Elswoutslaan 12a, Overveen.
- ⓘ Roelof Boddaert, 023-5717773

Zondag 13 april, 11.00 – 12.30 uur

Bomen in de lente. Begraafplaats Kleverlaan

i.s.m. de KNNV.

Een excursie over (monumentale) bomen in bloei en een kijkje in de historie van de begraafplaats. bij

- ⊙ Ingang Algemene Begraafplaats aan de Kleverlaan
- ⓘ Anneke Koper 023 -5362331

Zaterdag 19 en Zondag 20 april, 13.00 – 14.00 uur,

Bodemdiertjes zoeken bij het Voorjaarsevenement van het NME

Op beide dagen is er een voorjaarsevenement bij de Stadskweektuin aan de Kleverlaan 9. Er is een stand van het IVN met diverse activiteiten en ook de Groene Winkel zal er staan.

Beide dagen is er om 13.00 uur voor kinderen van 4 tot 10 jaar een excursie om bodemdiertjes te zoeken. Excursie is alleen voor kinderen, ouders gaan niet mee.

- ⊙ Stadskweektuin, Kleverlaan 9 Haarlem
- Aanmelden in de stadskweektuin bij de stand van het IVN.
- ⓘ Frank Jansen 023 - 5290984

Zondag 20 april, 11.00 – 13.00 uur

Het landschap als geschiedenisboek. Fietsexcursie Spaarnwoude

Een afwisselende fietsroute door een stuk van Spaarnwoude dat van historische betekenis is. Dit gebied is bij uitstek geschikt om te laten zien hoe een landschap in de loop der eeuwen kan veranderen. We fietsen 5000 jaar terug in de geschiedenis en stappen regelmatig af om kennis te maken met landschap, cultuurhistorie en natuur. Zorg voor goede schoenen en zo mogelijk een verrekijker. **Niet geschikt voor kinderen.**

- ⊙ Standbeeld van Hansje Brinkers op de Spaarndammerdijk in Spaarnwoude.
- ⓘ Aanmelden bij: Jonne Misset 023 – 5274950 of jonnemisset@quicknet.nl

Donderdag 24 april, 19.00 – 20.30 uur

Voorjaar op Leyduin

Genieten van de laatste stinsenplanten, de broedvogels zijn terug en zingen volop: Het voorjaar is begonnen!

- ⊙ Parkeerplaats Leyduin, Manpadslaan, Heemstede.
- ⓘ Marc van Schie, 023-5351239

Zondag 27 april, 04.30 uur 's nachts, tot einde middag/begin avond (lunchpauze op Parnassia)

Nachtgalentocht. Duin en Kruidberg/ Kennemerduinen

Wandeltocht van de binnenduinrand naar zee en weer terug. Onderweg wordt gekeken en geluisterd naar vogels

van diverse duinlandschappen en de vogeltrek over zee. De tocht wordt onderbroken voor een lunchpauze in restaurant Parnassia. Kijker en extra eten/ drinken meenemen. Denk om warme kleding.

- ⊙ Kennemerduinen, ingang Bergweg, Bloemendaal
- ⓘ Deelname uitsluitend na aanmelden bij Eric van Bakel via ericvanbakel@hetnet.nl of 023-5393507

Zondag 4 mei, 08.00 – 10.30 uur

Weidevogelexcursie

i.s.m. Vereniging Behoud de Hekslootpolder en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland.

Kijker meenemen!

- ⊙ Infopaneel hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem.
- ⓘ Eric van Bakel 023 - 5393507.

Zondag 4 mei, 14.00 – 15.00 uur

De glanskopmees. Thijsses's Hof

De glanskopmees heeft als lokroep, volgens Jac P.Thijsses: "pietje, etsjie, det, det". Wandel mee met een gids door Thijsses's Hof en probeer de glanskopmees te ontdekken in de oudste heemtuin van Nederland.

- ⊙ Ingang van Thijsses's Hof, Mollaan 4, Bloemendaal.
- ⓘ Thijsses's Hof 023-5262700 of www.thijsseshof.nl

Maandag 12 mei, 20.00 – 22.00 uur

Nachtgalenexcursie. Amsterdamse Waterleidingduinen

i.s.m. Waternet en de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Toegangkaart verplicht. Kijker meenemen.

- ⊙ Ingang Waterleidingduinen Zandvoortselaan tussen Zandvoort en Bentveld.
- ⓘ Roelof Boddaert, 023-5717773.

Donderdag 15 mei, 20.00 – 22.00 uur

Nachtgalenwandeling

Reinaldapark. Graag kijker meenemen.

- ⊙ Parkeerplaats bij de Zomervaart, Prins Bernardlaan, Haarlem.
- ⓘ Dik Vonk 023 - 5254140

Zaterdag 17 mei, 10.00 – 13.00 uur

4-Seizoenen Lentewandeling. Amsterdamse Waterleidingduinen

Een stevige duinwandeling waarbij dezelfde route ieder seizoen fascinerend anders is. Welke kruiden staan er nu? Welke bloemen openen hun knoppen? Welke dieren laten zich zien als het nog stil is in het duin? Neem iets te drinken en te eten mee. Toegangkaart verplicht. Kijker meenemen.

- ⊙ Waterleidingduinen, ingang Panneland. Dezelfde route wordt weer gelopen op 30 augustus en 1 november
- ⓘ Margo Slot, 023-5276145

Zondag 18 mei

Zee-evenement

Kom ook dit keer weer naar ons Zee-evenement. Let op verdere aankondiging in de regionale kranten en op onze website.

Excursies gaan altijd door, ook als het regent. Aanmelden is niet nodig, tenzij aangegeven.

⊙ = plaats van vertrek; = fiets; ⓘ = informatie; a = aanmelden; = (ook) voor kinderen; = niet voor kinderen

IVN-ZK Activiteitenprogramma - Meer informatie over IVN Zuid-Kennemerland op www.ivnzk.nl